

JANERIK LARSSON om

företagare och deras ryggar

På en hedersplats i biblioteket i mitt arbetsrum står Olof Ehrenkronas "Nicolin – en svensk historia" (Timbro 1991). Det är en välskriven redogörelse för Curt Nicolins verksamhet som företagsledare och för svensk näringslivs- och samhällsutveckling under denna tid. Det är alltså inte en biografi, vilket gör att behovet av en sådan kvarstår. Det vore naturligt att Olof Ehrenkrona får det uppdraget.

Nu har Olof Ehrenkrona i stället skrivit en annan imponerande bok om en del av svenskt näringsliv. Jag ska villigt erkänna att jag var en liten smula skeptisk när jag påbörjade läsningen av "100 år med företagande & frihet – Handelskammaren i Stockholm" (Ekerlids 2002). Skulle verkliga handelskammaren i Stockholm erbjuda tillräckligt stoff för en bra bit över 400 sidor?

Svaret är ja. Och det beror givetvis inte minst på att Ehrenkrona är en så briljant skribent. Men det beror också på att han precis som i "Nicolin" valt att väva samman berättelsen om samtiden med berättelsen om organisationen.

Är Ehrenkrona alltför vänlig mot organisationen som finansierat bokskrivandet? Kanske finner den mer initierade något exempel härpå. Jag gör det inte.

EN ANNAN SKICKLIG porträttör av svenska företag och företagsledare, Ronald Fagerfjäll, valde när han presenterade "100 år med företagande & frihet" i Dagens Industri att lyfta fram några avsnitt om näringslivets relation till politiken. Ehrenkrona har funnit ett fängslande brev från Harald Nordenson till en direktörskollega om undfallenhet från näringslivsföreträdare inför den politiska (socialdemokratiska) makten. Jag vet, skrev Nordenson, var jag har mina motståndare men nästan aldrig var jag har mina huvudmän.

Nordenson skriver att huvudmännens/företagsledarkollegornas relation till makten i huvudsak har fem olika former:

- den likgiltiga ryggen
- den hatfulla ryggen
- den krökta ryggen
- den rädda ryggen
- och dolken i ryggen

Ord och inga visor som avslutades med detta: "Jag kan knappast tänka mig en mindre stimulerande uppgift än att företräda svenska näringsidkare i politiskt arbete."

DETTA ÄR NOG ETT BESTÅENDE problem och Ehrenkrona benar väl ut skälen till varför det ofta är så. Den viktigaste kulturskillnaden handlar, skriver Ehrenkrona, om att näringslivet verkar i en plussummemiljö, medan politik är ett nollsummespel.

Ehrenkrona är känd som en vass och temperamentfull idégivare till moderata samlingspartiets ledning under lång tid. Men när han skriver så är det ingalunda den skickliga agitatorn utan den insiktsfulle och balanserade analytikern vi möter.

Det gäller inte minst avsnitten där han tecknar sin bild av näringsliv/politik under dessa hundra år. Han beklagar övergången från företagsledare med en fast förankring i den klassiska liberalismen till en företagsledargeneration som inte hade samma fasta rötter. Men han visar god förståelse för de krafter som skapat förändringen.

UNDER HUVUDDelen av Curt Nicolins ordförandetid i SAF hade jag en utsiktspunkt i SAFs styrelserum. Nicolin hör tveklöst till de företagsledare som hade en fast idémässig grund – men den hörde sannerligen inte till vanligheterna i början av 80-talet. Ytterst tror jag att näringslivet kommer att underminera sin position i samhället om den skulle komma att präglas av principlöst undanglidande. Fast samhällssyn och god moral är nödvändiga förutsättningar för hög legitimitet.

Janerik Larsson (janerik.larsson@kreab.com) är konsult på KREAB.

